
[2024-12-RE](#)

Causa 2024-12-RE

(Ruiz Pelegrina c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 101-2024. Recurs d'empara

Aute del 15 de març del 2024

BOPA núm. 38, del 27 de març del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 21 de febrer del 2024, per la representació processal dels Srs. Isabel i José M. Ruiz Pelegrina, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 8 de febrer del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un tribunal predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i per extensió totes les resolucions judicials recaigudes en el procediment civil 1000252/2023, que es reconegui el dret dels recurrents a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte de recurs i que s'acordi una indemnització econòmica i la retroacció del procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La representació processal dels Srs. Isabel i José M. Ruiz Pelegrina va formular una demanda en reclamació de quantitat contra els magistrats del Tribunal Superior de Justícia, Srs. Vincent Anière, Jaume Tor Porta i Carles Cruz Moratones, i, contra el batlle, Sr. Xavier Colom Pich, fonamentant substancialment aquesta reclamació en el fet que en l'execució de la sentència que havia donat lloc a la resolució del contracte d'arrendament subscrit amb un tercer, i, al seu desnonament, no s'havia respectat el seu dret a un procés degut.

1.2. El 13 de desembre del 2023, la Secció Civil 1 de la Batllia va dictar un aute en què decidia inadmetre aquesta demanda.

1.3. La representació processal dels Srs. Isabel i José M. Ruiz Pelegrina va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 8 de febrer del 2024, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual acordava desestimar aquest recurs d'apel·lació, i condemnar la part apel·lant al pagament de les costes processals.

1.4. El 21 de febrer del 2024, la representació processal dels Srs. Isabel i José M. Ruiz Pelegrina va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 8 de febrer del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un tribunal predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Els recurrents al·leguen la vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut.

- Entenen que no admetre a tràmit la demanda civil amb fonament en els quatre supòsits taxats de l'article 131.3 del Codi de procediment civil vulnera els drets a la defensa, al procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Exposen que l'aute del 13 de desembre del 2023 de la Batllia justifica la inadmissió de la demanda en arguments peregrins i no ajustats a dret. En primer terme, sobre l'argument relatiu al fet que si s'admetessin possibles accions per danys i perjudicis causats als justiciables es desorganitzaria el

sistema judicial, assenyalen que és un argument de política legislativa i que deriva en la impunitat dels ciutadans que tenen atribuïdes funcions jurisdiccionals. En segon terme, indiquen que, tant l'aute de la Batllia del 13 de desembre del 2023, com el de la Sala Civil del 8 de febrer del 2024, sustenten que solament l'Estat pot accionar contra els batlles i els magistrats per actes dolosos i aquesta asseveració s'ha de qualificar d'arbitrària i de no ajustada als articles 91.2 i 92 de la Constitució i a l'article 76 de la Llei qualificada de la Justícia. En tercer terme, l'aute de la Batllia impugnat incorre en afirmacions temeràries i arbitràries i no ajustades a dret quan reconeix que si s'accepta la legitimació de qualsevol justiciable per accionar personalment contra els batlles i els magistrats hi hauria una allau de demandes, mentre que la Sala Civil emprà arguments de dret comparat i del Tribunal Europeu dels Drets Humans per ometre l'aplicació de la normativa andorrana.

- Segons el seu parer, la interpretació segons la qual la legitimació per instar una demanda contra els batlles i els magistrats només correspon a l'Estat constitueix una interpretació inacceptable i arbitrària a la llum dels articles 91 i 92 de la Constitució i dels articles 10.1, 10.5 i 76 de la Llei qualificada de la Justícia, així com dels articles 22 i 23 de la Llei transitòria de procediments judicials. Al mateix temps, els recurrents retreuen a la Sala Civil utilitzar arguments de fons per descartar la responsabilitat de les persones demandades.

- L'aute de la Sala Civil impugnat també inadmet a tràmit la petició d'abstenció de la magistrada Alexandra Cornella Solà, quan l'advocat que signa el recurs d'empara havia interposat una demanda de reclamació de quantitat contra la referida magistrada, fonamentada en els supòsits d'abstenció de l'article 73 f), g) i h) de la disposició final tercera que modifica la Llei qualificada de la Justícia.

- Al·leguen que la van convidar a abstenir-se de conèixer aquesta causa i com que no ho va fer, encara menys hagués acceptat la recusació, i només restava poder-la plantejar davant la Sala Civil. Consideren que el pronunciament de l'aute impugnat de la Sala Civil, sense l'abstenció d'aquesta magistrada, significa una vulneració del dret a un tribunal imparcial predeterminat per la llei.

- Per acabar, demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i per extensió totes les resolucions judicials recaigudes en el procediment civil 1000252/2023, que es reconegui el seu dret a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte de recurs i que s'acordi una indemnització econòmica i la retroacció del procediment al moment en què es van produir aquestes vulneracions.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil confirma la decisió de la Batllia d'inadmetre a tràmit la demanda de reclamació de quantitat contra el batlle, Sr. Xavier Colom Pich, i els magistrats, Srs. Vincent Anière, Carles Cruz Moratones i Jaume Tor Porta, i fonamentada aquesta inadmissió en la seva responsabilitat civil derivada de l'article 76 de la Llei qualificada de la Justícia, de conformitat amb els arguments següents.

- En primer terme, la Sala Civil examina l'al·legació dels recurrents, per tal que la magistrada, Sra. Alexandra Cornella Solà, s'abstingui del coneixement de la causa. Al respecte, argumenta que la pretensió no s'ha articulada de forma legal, ja que l'abstenció és una decisió personal del titular o de l'integrant de l'òrgan judicial, mentre que allò que hagués calgut formular era una recusació, alhora que no identifica l'objecte i l'abast de la demanda en reclamació de quantitat presentada en contra

seva, ni tampoc prova si aquesta ha estat admesa a tràmit.

- En segon terme, la Sala Civil, en el fonament de dret tercer del seu aute, determina que els tribunals han d'analitzar de manera rigorosa els requisits que s'exerceixen en cada cas i han d'inadmetre aquelles demandes que no reuneixen els requisits o bé si es formulen amb manifest abús de dret o frau de llei -article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia.

- Quant a les accions directes de responsabilitat civil, examina el dret comparat per concloure que els Estats veïns no admeten aquesta figura -Espanya la va suprimir l'any 2015- i en idèntica línia es pronuncia el Consell d'Europa i la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans del 5 de febrer del 2015.

- Des d'aquesta òptica, analitza el recurs interposat i fixa la interpretació de l'article 76 de la Llei qualificada de la Justícia que disposa que: "*Els Batlles i Magistrats seran responsables civilment pels danys i perjudicis ocasionats dolosament en l'exercici de les seves funcions*". Indica que del tenor literal d'aquest article es desprèn que l'acció directa només és possible en supòsits d'actuacions doloses i que, en altres casos, procedirà l'acció de responsabilitat de l'Estat de l'article 10 de la Llei qualificada de la Justícia.

- Afegeix que de la lectura de la demanda, se'n deriva que l'element del dol està absent. I sigui quina sigui la qualificació dels agents, la intencionalitat s'ha de poder deduir de les circumstàncies concurrents, de manera que confirma l'aute d'instància.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. L'admissió d'un recurs d'empara exigeix complir amb uns pressupòsits d'acreditació de la legitimació (articles 36 i 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional), amb uns pressupòsits formals (articles 36 i 88 de la mateixa Llei) i amb uns altres pressupòsits objectius, alhora que el recurs ha d'estar dotat del necessari contingut constitucional.

Correspon ara examinar si en aquest recurs d'empara, com exigeix l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, les infraccions denunciades posseeixen el necessari i suficient contingut constitucional, atès que si manquen manifestament d'aquest, el recurs no pot ser admès a tràmit.

3.3. Aquest recurs d'empara presenta dos motius clarament delimitats. El primer dels motius addueix una eventual vulneració del dret a la jurisdicció -article 10 de la Constitució- en el seu vessant del dret a un tribunal imparcial predeterminat per la llei. La part recurrent entén que la magistrada a la qual va convidar a inhibir-se de formar part de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia era coneixedora de l'acció judicial interposada contra ella en el marc d'una altra causa. I al·lega que la manca d'imparcialitat està acreditada pel pronunciament mateix de l'aute de la Sala Civil que ara és objecte d'aquest recurs d'empara.

Aquest motiu d'empara no pot ser admès a tràmit perquè manca manifestament de contingut constitucional. Així, la part recurrent mateixa exposa, i també ho fa la Sala Civil, que la part recurrent no va formular recusació contra la magistrada, sinó que només la va convidar a abstenir-se, perquè, segons el seu criteri, concorrien causes d'abstenció de l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia.

La Sala Civil delimita perfectament l'abstenció, com a decisió del titular o de l'integrant d'un tribunal, de no conèixer una causa perquè considera que existeix algun motiu dels previstos a l'article 73 de la Llei qualificada de la Justícia que pot comprometre la seva imparcialitat, de la recusació, com a petició exercida per les parts o pels seus lletrats per tal que un batlle o un magistrat sigui apartat del coneixement d'una causa amb invocació i acreditació del motiu que justifica la seva manca d'imparcialitat.

Assenyala que la part recurrent no va exercitar la pretensió de recusació, de manera que davant l'absència d'abstenció per part de la magistrada, no es pot alterar la composició del tribunal predeterminat per la llei.

I també afegeix que el fet que s'hagi interposat una demanda contra la magistrada, requeriria de la part recurrent que provés l'objecte i l'abast d'aquesta demanda i si aquesta havia estat o no havia estat admesa a tràmit.

Per consegüent, les preteses vulneracions denunciades del dret a un tribunal imparcial manquen del necessari contingut constitucional i aquest motiu del recurs ha de ser inadmès a tràmit.

3.4. L'altre motiu del recurs d'empara es fonamenta en una eventual infracció del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a la defensa, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i al procés degut, reconeguts als articles 10.1 i 10.2 de la Constitució.

De conformitat amb allò que preveu l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, el recurs d'empara s'ha d'interposar contra les resolucions judicials fermes dictades pel Tribunal Superior de Justícia, però en el cas concret, atès que es confirma l'aute de la Batllia, aquest Tribunal Constitucional prendrà en consideració els arguments emprats per ambdós tribunals de la jurisdicció ordinària.

La part recurrent en empara considera que la interpretació que efectua la Sala Civil de no admetre a tràmit la demanda civil fonamentada en quatre supòsits taxats precisos de l'article 131.3 del Codi de procediment civil vulnera els drets a la defensa, al procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret. Afirmar que els arguments de l'aute de la Batllia i els de l'aute de la Sala Civil no són ajustats a dret i que es tracta d'arguments de política legislativa (desorganització del sistema judicial) arbitraris (limitació a l'Estat de l'acció directa contra batlles i magistrats) o peregrins (allaus de demandes si s'admetés que qualsevol ciutadà pogués exercir l'acció directa).

3.5. És doctrina reiterada d'aquest Tribunal Constitucional que el cànon de constitucionalitat relatiu a la selecció, a l'aplicació i a la interpretació de la normativa correspon a la jurisdicció ordinària i que *"Com s'ha dit, de manera reiterada per aquest Tribunal Constitucional, el cànon de constitucionalitat atribueix a la jurisdicció ordinària l'aplicació i la interpretació del dret, excepte en aquells casos en què aquestes puguin ser enteses com a il·lògiques, no raonables o inversemblants"* (entre d'altres, l'aute del 14 de juny del 2021 -causa 2021-46-RE).

En aquest cas, l'aute del 13 de desembre del 2023, dictat per la Batllia va considerar, en el seu fonament de dret tercer, que la interpretació de les normes propugnada per la part actora -ara

recurrent en empara- burla les normes de dret imperatiu que inhabilita el normal funcionament de la Justícia, alhora que obra amb mala fe i frau processal, ja que infringeix les disposicions de l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia: "*No obstant, refusaran motivadament i d'acord amb el que estableixi la Llei de procediment, aquelles peticions, incidents i excepcions, que es formulin amb manifest abús de dret o frau de llei*".

I l'aute de la Sala Civil impugnada del 8 de febrer del 2024, parteix de la lletra de l'article 76 Llei qualificada de la Justícia quan preveu la responsabilitat civil dels batlles i dels magistrats en l'exercici de les seves funcions. I entén que l'acció directa només resulta possible quan l'actuació del jutge és dolosa, mentre que en els altres casos l'acció de responsabilitat de l'Estat, establerta a l'article 10 de la Llei qualificada de la Justícia, és procedent.

Ara bé, la Sala Civil constata que l'element del dol es troba absent en el relat fàctic de la part recurrent, atès que la intencionalitat no es pot inferir de les circumstàncies concurrents, i, per tant, confirma l'aute de la primera instància.

En definitiva, com es pot observar, la jurisdicció ordinària inadmet a tràmit la demanda d'acord amb l'article 9.2 de la Llei qualificada de la Justícia -d'aquí que no obste que no sigui un dels quatre supòsits taxats de l'article 131.3 del Codi de procediment civil- i segons la interpretació que realitza de l'acció directa segons ressurt dels articles 76 i 10 de la Llei qualificada de la Justícia.

I aquesta selecció i interpretació del dret efectuada per la Sala Civil no mereix ser titllada de peregrina, d'arbitrària o de no ajustada a Dret, sinó que es mostra en tot punt lògica, raonable i conforme amb l'ordenament jurídic, per la qual cosa aquest motiu presenta també una manca manifesta de contingut constitucional.

3.6. Les consideracions exposades en els fonaments de dret precedents justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per una manca manifesta del contingut constitucional necessari (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2024-12-RE interposat per la representació processal dels Srs. Isabel i José M. Ruiz Pelegrina contra l'aute del 8 de febrer del 2024, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 15 de març del 2024.

Jean-Yves Caullet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat Magistrat